

Betalingsmidler ved Salg af Heste, Fødevarer etc. til de krigsførende Magter. Efterhaanden som Regeringen til Dækning af Udgifterne ved Sikringsstyrken, Arbejdsløsheds Understøttelse, Prisregulering og andre sociale Udgifter ikke alene havde Anvendelse for de betydeligt forøgede Skatteindtægter, men desuden i Indlandet maatte optage betydelige Laan, hvilket ogsaa i ikke ringe Omfang var Tilfældet fra Kommunernes Side, blev Grundlaget for en Kronedepreciation, naar Lagrene en Gang igen skulde kompletteres, og Kampen for Tilværelsen kom ind i normale Baner, yderligere uddybet. At Krigen medførte en vild Spekulation med opskruede Priser var et Forhold, som ikke kunde ændres ved et Magtbud, men som maatte løbe Linnen ud.

Alt dette havde Nationalbanken ingen Indfyldelse paa. Ingen stod i Gældsforhold til Nationalbanken. Dens Opgave var kun at skaffe Kroner imod de udenlandske Tilgodehavender, som stilledes til dens Raadighed eller i mindre Omfang imod Laan paa 1ste Klasses Værdipapirer. Dens Advarsler paa Generalforsamlinger imod den vilde Dans blev optaget som Udtryk for et forbenet Gammelmands Syn, som intet fornuftigt Menneske burde tage Hensyn til. De Banker, som ikke vilde træde ind i Heksedansen, var Genstand for en sønderknusende Kritik — kun Gul-lasch var Trumf.

Efter Krigens Ophør kom selvfølgelig Tilbageslaget. Det meste af det, der i Krigsaarene havde spillet en Hovedrolle, forsvandt som Dug for Solen, men tilbage blev en Del Foretagender, som med mer eller mindre kyndig Ledelse i Krigsaarene var blevet startet eller paa Basis af gamle Virksomheder var blevet udvidet til ogsaa at tage Del i den internationale Handel.

Det var i de første Aar efter Krigen umuligt at have et sikkert Skøn over disse Foretagenders endelige Værdi. Det viste sig senere, at saa godt som alle disse Krigsforetagender paaførte Moderselskaberne saa store Tab, at ikke alene disses i mange Tilfælde betydelige Kapital, men ogsaa de Beløb, som de skyldte til deres Bank, var tabt, og at der til Dækning af indgaaede Forpligtelser udkrævedes store Beløb i udenlandsk Valuta. Hertil kom Tabet af nogle Hundrede Millioner Kroner ved Begivenhederne i Rusland og et noget lignende Tab ved Markens Sammenbrud. Endelig fik vi ved Genforeningen med Sønderjylland Forpligtelser, som beløber sig til ca. 500 Millioner Kroner, og som ogsaa har paavirket Kronens Værdi betydeligt.

Da den Situation indtraadte, at de mange Krigsforetagender maatte afvikles, at Kurserne paa Børsen faldt med rivende Fart, at Tilliden til Bankerne begyndte at svigte, maatte de Banker, som senere er gaaet itu, for at klare sig, dels søge Hjælp hos andre Banker og dels falde tilbage paa Nationalbanken ved imod Sikkerhed at optage Laan til Bestridelse af de Forpligtelser, som væltede ind over dem.

Paa et Tidspunkt, da man endnu ikke var klar over Situationens Alvor, mente man at kunne berolige Publikum ved at hindre et altfor stærkt Fald i Bankaktier, og Nationalbanken dannede i det Øjemed overfor Diskonto- og Revisionsbanken et Konsortium til Optagelse af et større Aktiebeløb, og overfor Landmandsbanken belaaente man som bekendt ligeledes et stort Beløb af denne Banks Aktier. Derved opnaaede man imidlertid kun, at det Tab, som de paagældende Aktionærer vilde have faaet, hvis man havde forholdt sig passiv og ladet disse Banker standse, blev læsset over paa de andre Hovedbanker; men noget nyt Tab blev der ikke paaført Samfundet ved disse Dispositioner.

Nervøsiteten i Forbindelse med en oprækkende Stemning for Kapitalflugt og Utilbøjelighed til at tage udenlandske Tilgodehavender hjem maatte fremkalde en Forøgelse af Seddelmængden, og paa det Stadium befandt man sig altsaa, da